

LPGGz

Landelijk Platform GGz

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor VWS
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Onderwerp: AWBZ
Datum: 28 oktober 2008
Kenmerk: 0810-0005

Landelijk Platform
cliënten- en
familieorganisaties in
de geestelijke
gezondheidszorg

Postadres:
Postbus 13223
3507 LE Utrecht
Bezoekadres:
Maliebaan 71-H
Utrecht

T (030) 236 37 65
F (030) 231 30 54
E info@platformggz.nl
I www.platformggz.nl

Postbank 1948735
KvK Utrecht 30213449

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor VWS,

Op 30 oktober a.s. vergadert u over de voorgestelde pakketmaatregelen voor de AWBZ.
Het Landelijk Platform GGz spreekt in deze brief haar zorg uit over die maatregelen.

Het LPGGz erkent dat een scherpere afbakening van de AWBZ gewenst is, met name voor de functiebegeleiding. Op deze wijze kan de solidariteit voor de toekomst gewaarborgd worden en kan oneigenlijk gebruik tegen worden gegaan. Een scherpe afbakening geeft mensen met een beperking ook zekerheid waar zij wel en niet recht op hebben. Maar de pakketmaatregelen die nu zijn aangekondigd, acht het LPGGz onverantwoord. De nieuwe grenzen van de AWBZ zijn diffuus en discutabel, de samenhang met andere domeinen ontbreekt en het tijdpad is niet realistisch.

Nieuwe grenzen AWBZ diffuus

De staatssecretaris heeft de pakketmaatregelen voor het eerst aangekondigd in haar brief van 13 juni 2008 over de toekomst van de AWBZ. Daarin schreef zij dat alleen mensen met ernstige beperkingen toegang tot begeleiding uit de AWBZ zouden blijven houden. Bij de uitwerking van de pakketmaatregelen is dat standpunt belangrijk genuanceerd: ook mensen met matige beperkingen kunnen een beroep blijven doen op begeleiding vanuit de AWBZ. Het LPGGz is blij met deze aanpassing van de maatregelen. Tegelijk constateert het LPGGz dat de grenzen tussen licht, matig en ernstig nog erg diffuus zijn. Hetzelfde geldt voor de grenzen tussen begeleiding gericht op zelfredzaamheid (wel AWBZ) en begeleiding gericht op participatie (niet AWBZ). Deze onduidelijkheid schept grote onrust bij mensen die nu begeleiding vanuit de AWBZ ontvangen, zeker bij de ggz-doelgroep die de afgelopen twee jaar al veelvuldig geconfronteerd is met veranderingen en onzekerheden (overheveling ggz, invoering WMO, introductie zorgzwaartepakketten).

Beperkingen op het gebied van psychisch welbevinden

Beperkingen op het gebied van psychisch welbevinden (angst, moedeloosheid, eenzaamheid, geen levensvervulling) geven geen toegang meer tot begeleiding vanuit de AWBZ, ook niet wanneer sprake is van matige of ernstige beperkingen. Het LPGGz mist een onderbouwing van deze keuze en mist een alternatief. Voor mensen met matige of ernstige beperkingen op dit gebied is begeleiding van essentieel belang om zichzelf staande te houden, de week door te komen en contact te blijven houden met hun omgeving. Het is onduidelijk of deze mensen in de toekomst op begeleiding kunnen blijven rekenen en zo ja, van waaruit die dan geboden wordt. Het LPGGz vreest dat een groep cliënten in het niemandsland tussen AWBZ, zorgverzekeringwet en WMO terecht zal komen. Er bestaat een reëel risico dat zij later zwaardere vormen van zorg nodig hebben, waardoor de bezuinigingen een averechts effect krijgen.

LPGGz

Landelijk Platform GGz

Het LPGGz wil graag antwoord op de volgende vragen:

- Hoeveel mensen ontvangen nu begeleiding vanuit de AWBZ op basis van beperkingen in psychisch welbevinden (uitgesplitst naar licht, matig en ernstig) en dreigen nu deze begeleiding te verliezen?
- Wat zijn de overwegingen om deze doelgroep uit te sluiten van begeleiding vanuit de AWBZ?
- Op welke hulp kunnen deze mensen vanaf 2009 een beroep kunnen doen? Zijn de risico's in kaart gebracht dat mensen tussen wal en schip gaan vallen?

Kinderen en jongeren

Naar verwachting 50 procent van de kinderen en jongeren die begeleiding vanuit de AWBZ ontvangen zal deze begeleiding verliezen. Het LPGGz erkent dat in sommige situaties jeugdzorg of onderwijs de meer geëigende instanties zijn om begeleiding te geven. Maar dan moet wel duidelijk zijn wanneer jeugdigen en hun ouders op die instanties een beroep kunnen doen. En die instanties moeten voldoende voorbereid en toegerust zijn om die begeleiding te verlenen.

Bij kinderen en jongeren die gebruik maken van begeleiding uit de AWBZ, heeft die begeleiding vaak een behandelend karakter. De begeleiding draagt ertoe bij dat klachten verminderen of niet verergeren, terwijl dat zonder begeleiding wel zou zijn gebeurd. Ook bij lichte beperkingen zal het tijdig inzetten van goede begeleiding een grote meerwaarde hebben: persoonlijk, maatschappelijk en uiteindelijk ook financieel.

Het LPGGz wil dat bij indicatiestelling van kinderen en jongeren niet alleen gekeken wordt naar aard en zwaarte van de beperkingen, maar ook naar de zwaarte van de hulpvraag, de aard van de begeleiding en het resultaat wat ervan verwacht mag worden.

Indicatiestelling Bureaus Jeugdzorg

Het LPGGz is blij met de taskforce die het kabinet heeft ingesteld om de indicatiestelling voor kinderen en jongeren op orde te brengen. Het kabinet zou echter eerst de resultaten van de taskforce moeten afwachten, alvorens de Bureaus Jeugdzorg te belasten met een nieuwe taakstelling. Het LPGGz wil dat het kabinet prioriteit geeft aan uniformiteit, kwaliteit en transparantie bij indicatiestelling van kinderen en jongeren. Wanneer de Bureaus Jeugdzorg niet aan deze eisen kunnen voldoen, zal de indicatiestelling elders ondergebracht moeten worden, bijvoorbeeld bij het CIZ.

Voor meer informatie over de gevolgen van pakketmaatregelen AWBZ voor kinderen en jongeren verwijzen wij naar het standpunt van onze lidorganisatie Balans en het rapport dat Balans 20 oktober jl. heeft uitgebracht (zie www.balansdigitaal.nl).

Relatie met andere domeinen

In de uitwerking van de pakketmaatregelen AWBZ ontbreekt de samenhang met andere domeinen. Het is volstrekt onduidelijk welke mensen die hun begeleiding vanuit de AWBZ kwijt raken, straks een beroep kunnen doen op hulp uit andere domeinen (gemeente, zorgverzekering, onderwijs, jeugdzorg, arbeid). In het debat van 3 juli jl. heeft de Tweede Kamer sterk aangedrongen op goede afspraken met de aanpalende domeinen.

Het LPGGz constateert dat sinds die datum geen enkele vooruitgang is geboekt. Hier is sprake van een kabinet breed verzaken. De vraag 'welke zorg en ondersteuning bieden wij in Nederland aan mensen met beperkingen' is verengd tot een bezuinigingsvraagstuk voor de AWBZ. De 'zachte landing in andere domeinen' die beloofd was, blijkt boterzacht.

LPGGz

Landelijk Platform GGz

Op het gebied van ketenzorg voor mensen met langdurende psychische problemen is nog veel onduidelijk. Zo is onduidelijk onder welk regiem de verantwoordelijkheid voor die ketenzorg moet vallen: AWBZ, WMO, Zorgverzekeringswet? Het LPGGz mist een visie van het kabinet hierop.

Gemeenten

Het kabinet verwijst als het gaat om ondersteuning bij participatie herhaaldelijk naar de rol van gemeenten in het kader van de WMO. Het LPGGz draagt deze gedachte een warm hart toe; op lokaal niveau kan en moet er veel meer gebeuren om ruimte te scheppen voor mensen met een psychische beperking en om hen te ondersteunen bij het participeren in de samenleving. De gemeente is ook de aangewezen partij om hier regie op te voeren.

Keer op keer blijkt echter dat gemeenten hun verantwoordelijkheid ten aanzien van mensen met een psychische handicap en verslavingsproblemen nog amper waar maken. Gemeenten pleiten bij het rijk voor meer tijd en meer geld; het rijk vindt dat gemeenten binnen het huidige wettelijke kader al meer kunnen en moeten doen. In dit krachtenspel dreigen de mensen om wie het eigenlijk gaat het slachtoffer te worden. Verergering van de problematiek, die bijvoorbeeld leidt tot dakloosheid of een klinische opname, kan het gevolg zijn.

Het LPGGz maakt zich hierover ernstig zorgen, zeker tegen de achtergrond dat ook het Programma Lokale Versterking, gericht op de belangenbehartiging van ggz-cliënten op lokaal niveau, halverwege volgend jaar afloopt.

Het LPGGz is ook bezorgd om de mensen in de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang die op psychosociale grondslag begeleiding uit de AWBZ krijgen. Zij moeten vanaf volgend jaar voor ondersteuning bij de gemeente aankloppen. Zowel gemeenten als instellingen geven aan dat gemeenten hier nog niet klaar voor zijn. Specifieke aandacht is ook gewenst voor de positie van zwerfjongeren en jongeren met verslavingsproblemen. Het LPGGz mist die aandacht in de brieven van het kabinet.

Vragen:

- Hoe pakken de pakketmaatregelen AWBZ voor specifieke doelgroepen als cliënten van de maatschappelijke opvang of vrouwenopvang, zwerfjongeren of jongeren met verslavingsproblemen? Welke maatregelen treft het kabinet om de continuïteit van zorg voor deze doelgroepen te garanderen?
- Vindt het kabinet de stopzetting van het programma Lokale Versterking verantwoord, juist nu gemeenten nieuwe taken krijgen ten aanzien van de doelgroepen ggz, maatschappelijke opvang en verslavingszorg. Zijn er afspraken gemaakt tussen VWS en de VNG over de verantwoordelijkheid voor cliëntenparticipatie binnen gemeenten voor deze doelgroepen?

Cliëntondersteuning voor ggz-doelgroep

Cliënten van de ggz, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang zijn de laatste jaren geconfronteerd met een aantal ingrijpende wijzigingen: WMO, overheveling ggz naar de zorgverzekeringswet, invoering zorgzwaartebekostiging. Juist in deze tijd is er grote behoefte aan individuele, onafhankelijke cliëntondersteuning. De cliëntondersteuning voor de ggz-doelgroep schiet echter ernstig tekort.

In het verleden werden ggz-steunpunten bekostigd vanuit de AWBZ-subsidieregeling zorgvernieuwingprojecten ggz. In tegenstelling tot de subsidieregeling voor MEE-organisaties is deze regeling met de ingang van de WMO verdwenen en zijn de betreffende gelden ongeoormerkt overgeheveld naar gemeenten.

LPGGz

Landelijk Platform GGz

De huidige situatie laat zich als volgt samenvatten; er is geen landelijk dekkend netwerk voor cliëntondersteuning ggz; de bestaande steunpunten ggz leiden een noodlijdend bestaan en hun expertise dreigt te verdwijnen; de ontstane leemtes worden soms wel en soms niet opgevuld door MEE-organisaties.

In dit verband wil het LPGGz graag antwoord op de volgende vragen:

- Hoeveel geld is landelijk beschikbaar voor onafhankelijke cliëntondersteuning ggz?
- Is bekend in welke regio's onafhankelijke cliëntondersteuning ggz beschikbaar is en in welke niet?
- Op welke wijze worden cliëntenorganisaties ggz en steunpunten ggz betrokken bij de afspraken tussen MEE-organisaties en gemeenten en bij de evaluatie van die afspraken?

Standpunt LPGGz: pakketmaatregelen in deze vorm en met dit tijdpad onverantwoord

De staatssecretaris wil de pakketmaatregelen AWBZ per 1 januari 2009 in laten aan.

Het LPGGz acht dit volstrekt onverantwoord en vraagt de Tweede Kamer om besluitvorming uit te stellen, totdat aan onderstaande voorwaarden voldaan is:

- meer duidelijkheid over de nieuwe afbakening van de functie begeleiding;
- een helder perspectief voor mensen met matige en ernstige beperkingen op het gebied van psychisch welbevinden, die hun recht op begeleiding vanuit de AWBZ verliezen;
- een evenwichtig beoordelingskader voor toegang tot de AWBZ-functie begeleiding voor kinderen en jongeren
- uniformiteit, kwaliteit en transparantie in de indicatiestelling voor kinderen en jongeren
- een helder perspectief voor mensen die begeleiding vanuit de AWBZ verliezen: wat valt onder eigen verantwoordelijkheid en waarvoor kan men aanspraak doen op ondersteuning vanuit andere domeinen?
- gemeenten, jeugdzorg en andere domeinen zijn voldoende toegerust om relevante taken over te nemen
- continuïteit van begeleiding is gewaarborgd voor cliënten die op psychosociale grondslag begeleiding uit de AWBZ ontvangen, inclusief zwerfjongeren en jongeren met verslavingsproblemen
- tijdige en voldoende voorlichting voor cliënten
- cliëntondersteuning ggz is landelijk beschikbaar; continuïteit bestaande steunpunten ggz is gewaarborgd.

Met vriendelijke groet,
Landelijk Platform GGz

Drs. Marjan ter Avest
Directeur